

Orchidejové loky se vstávají mužským na Vsetínsku

Vítejte v největší chráněné krajinné oblasti v České republice, kde své místo k životu ještě nalézají všechny naše velké šelmy – rys ostrovid, vlk obecný a medvěd hnědý. Vítejte v kraji horských hřebenů, hlubokých údolí, rozlehlých lesů, rozkvetlých luk a pastvin se stády ovcí, dřevěných kostelů i chalup. Hory na moravsko-slovenském pomezí jsou však jen kouskem mohutného oblouku Karpat, který se táhne stovky kilometrů k východu a jihu. Vítejte v Beskydech.

Prales v NPR Mazák

Medvěd hnědý, maskot Informačního střediska CHKO Beskydy

Symbolem zážitkového centra a informačního střediska je medvěd hnědý (latinsky *Ursus arctos*). Mohl by být opravdovým králem beskydských zvířat. Velký, silný, inteligentní. Medvědi odjakživa jítřili lidskou fantazii, jsou hrdiny pohádek a bájí, dostali se do erbů i názvů měst. Plyšový medvídek patří stále mezi nejpobulárnější hračky na světě. Ačkoliv je medvěd šelma, žije se převážně rostlinami – od trávy přes pupeny po různé lesní plody či padaná jablka. Vegetariánskou potravu si zpestřuje hmyzem, rozhrabává mraveniště, převrací kameny a pařezy kvůli larvám a broukům, nepohrdne ani mršinami. A jak je známo z pohádek, opravdu miluje med. Medvědi jsou ze všech evropských velkých šelem snad nejvíce ohrožení ničením jejich domovského prostředí. Tím jsou přirozené lesy, kde nacházejí vhodné úkryty, dostatek potravy i klid od lidských aktivit.

Chráněná krajinná oblast zahrnuje tři karpatská pohorí – Moravskoslezské Beskydy, Vsetínské Beskydy a Javorníky. Lesy dnes pokrývají přibližně 71% území CHKO, ale ještě koncem 19. století byla většina zdejších kopců odlesněná a intenzivně využívána pro pastvu ovcí. Dnešní lesnatá krajina Beskyd je tedy něčím novým a o to cennější jsou původní horské smrčiny a jedlobučiny s javorem klenem ve vyšších polohách nebo bučiny o něco níže. Většinu ostatních lesů bohužel tvoří uměle vysázené smrkové porosty, které se až v posledních desetiletích pozvolna nahrazují původními dřevinami.

Za svou pestrost vděčí beskydská krajina především tzv. valašské a pasekářské kolonizaci během 16.–18. století. Beskydy byly lidmi osídleny snad nejpozději v našich zemích. Lidé káceli a žďřili lesy na hřebenech, vznikala zde horská hospodářství a na salaších se pásly tisíce ovcí. Toto období se také nesmazatelně vepsalo do lidové architektury a folkloru, které tu jsou dodnes živé.

Horské lesy Beskyd jsou domovem řady vzácných živočichů. Rys ostrovid je stálým obyvatel Beskyd a pravidelně zde nacházíme jeho pobytové stopy nebo se zvěčnil na některé

z fotopastí ochránců přírody. Vlk a medvěd chodí do Beskyd zatím spíš na návštěvu ze Slovenska. Všechny tři velké šelmy jsou chráněny zákonem a byla zde pro ně vyhlášena i evropsky významná lokalita. Málokde jinde také můžete vidět třeba puštíka bělavého – velkou pralesní sovu, čolka karpatského, nebo třeba neobvykle modře zbarveného plže modranku karpatskou. Podobně bohatá je i zdejší lesní a luční květena. K nejvzácnějším a nejkrásnějším patří vstavače, prstnatce, okrotice, vemeníky, pětiprstky a hlavinky, zástupci evropských orchidejí. Opravdovými klenoty jsou hořeček žlutavý a oměj tuhý moravský, který u nás roste jen v Moravskoslezských Beskydech.

Rys ostrovid

Valašské muzeum

Informační středisko chráněné krajinné oblasti Beskydy – Dolní Lomná

Informační středisko sídlí v objektu URUSUS zážitkového centra, jehož hlavním posláním je přiblížit veřejnosti prostřednictvím stálé vnitřní expozice „U všeho byla a je voda“ přírodní hodnoty a krásy Beskyd. Voda, v podobě symbolu kapky, provází návštěvníka příběhem jejích vzniku a vývoje. Podívejte se na Beskydy z ptačí perspektivy, seznamte se s živočichy obývajcími vodní toky, s přírodou či třeba stopami zvířat. Poznáte stopu rysa, vlka či veverka? Pomocí nejnovějších audiovizuálních technologií si můžete nově nabyté znalosti i otestovat. Návštěvu Vám jistě zpříjemní kinokavárna s 3D filmy a občerstvení s nabídkou regionálních specialit a suvenýrů.

IS CHKO Beskydy

Dolní Lomná 26,
739 91 Dolní Lomná,
GPS: 49.5486675N, 18.7156486E
tel.: 553 661 368; 553 661 367,
e-mail: info@ursuscentrum.cz

**www.dumprirody.cz/
informacni-stredisko-chko-beskydy**

Provoz informačního střediska zajišťuje:

infinity-progress z.s.
739 98 Mosty u Jablunkova
e-mail: infinityprogress@seznam.cz
www.ursuscentrum.cz

Správu a péči o CHKO Beskydy zajišťuje Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, regionální pracoviště Správa chráněné krajinné oblasti Beskydy, Nádražní 36, 756 61 Rožnov pod Radhoštěm
tel.: +420 571 654 293, e-mail: beskydy@nature.cz
www.beskydy.ochranaprirody.cz

Vydala Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky v roce 2018. ISBN 978-80-7620-014-2, 1. vydání ©2018

Text: kolektiv autorů, fotografie: František Jaskula, Miroslava Kretková, Jitka Kačalová, Marie Popelářová, ilustrace: Ludvík Kunc, Pavel Procházka, mapy: Jakub Jaroš, grafický návrh, sazba: Zita Nielsen, tisk: UNIPRESS spol. s r.o., náklad: 15 000

Víte, že...

Lysá hora (1324 m n.m.) je nejvyšším vrcholem Moravskoslezských Beskyd a nabízí jednu z nejkrásnějších výhledů u nás? Za dobré viditelnosti dohlédnete od Jeseníků po Vysoké Tatry.

symbolem zdejších pralesů by vedle medvěda mohl být též puštík bělavý – veliká sova, která u nás žije pouze v Beskydech a na Šumavě? Málokdo ví, že loví i ve dne.

Beskydy ukrývají jednu z nejdelších jeskyní vytvořenou v pískovcích? Bájemi opředený jeskynní pseudokrasový systém Cyrila je 550 m dlouhý. Místo pokladu ukrývá vzácné netopýry a proto je pro veřejnost nepřístupný.

v Beskydech a podhůří najdeme nejvíce dřevěných kostelů a kaplí u nás? Je jich více jak 20.

Beskydy s rozlohou 1 200 km² jsou naší největší chráněnou krajinnou oblastí?

Děkujeme Vám za ohleduplné chování k našemu společnému přírodnímu dědictví, za to, že

vjíždíte a parkujete jen tam, kde je to povoleno

v přírodních rezervacích se pohybujete pouze po turistických značených stezkách

při jízdě na kole berete ohledy na okolní přírodu i ostatní návštěvníky

táboříte a rozděláváte oheň jen na vyhrazených místech, nebavujete v rezervacích

chráníte živočichy a rostliny v jejich přirozeném prostředí

odnášíte z přírody své odpadky

Tip na výlet:
**Stezka krajinou
dávných horalů**

Trasa této naučné stezky začíná u informačního centra obce Dolní Lomná na Matyščině louce (parkoviště, zastávka autobusu). Po značce naučné stezky vystoupíte okolo rekonstruované chaty Polana až na hřeben Malé Kykuly (789 m n.m.), který se táhne nad údolím Lomné směrem ke Kozubové. Trasa má necelé 4 km. Na sedmi zastaveních nabízí pohled na zdejší krásnou krajinu očima horalů, kteří tu před stoletím žili. Vedle příběhů o krajině a lidech nabízí tato trasa nečekaně pěkné výhledy na údolí Lomné i na nedaleké prales Mionší. Ostatně kouskem lesa, podobného slavnému pralesu, prochází i trasa po loveckém chodníčku. Pro děti jsou v informačním středisku k dispozici pracovní listy, pro cizince pak letáčky s texty tabulí naučné stezky v angličtině či polštině.

Tip na výlet:
**Z Dolní do Horní
po hřebeni Zadních hor**

Milovníci náročnějších horských túr si jistě nenechají ujít výlet po hraničním hřebeni Moravskoslezských Beskyd. Z centra Dolní Lomné můžete na hřeben vystoupit po modré značce na rozcestí Kostelky. Odsud je jen kousek ke Kamenné chatě pod Velkým Polmem. Ta vedle možnosti občerstvení nabízí také rozhlednu Tetřev, kde je v interiéru expozice věnovaná přírodě CHKO Beskydy. Červeně značená hřebenovka Vás doveđe na hřeben Velkého Polomu, kde na vlastní oči uvidíte, jak se s extrémním klimatem či invazí kůrovce vyrovnávají hospodářské lesy a jak lesy v přírodní rezervaci. K odpočinku Vás jistě zláká kaplička s pramenem v sedle pod Muřinkovým vrchem. Vytrvalci mohou pokračovat dál po hřebeni až na Bílý kříž. Ostatním doporučujeme sestup do Horní Lomné údolím Přelače, odkud Vás linkový autobus doveze zpět do Dolní Lomné.

Tip na výlet:
**K pevnosti nad průsmykem,
za orchidějemi a kamennými
koulemi**

Na nenáročnou vycházku můžete vyrazit z obce Mosty, resp. její osady Šance. Zde najdete unikátní památku – zbytek protiturecké pevnosti ze 17. století, která střežila strategicky důležitý Jablunkovský průsmyk. Po krátké odbočce k pevnosti se vraťte k rozcestí Šance - škola a odsud pokračujte po žluté značce směrem na Slovensko. Pohodlná stezka Vás provede okolo přírodních památek Motýčanka a Filůvka s typickými podhorskými mokřadními loukami. Na přelomu května a června zde uvidíte stovky červeně rozkvetlých prstnatců májových a bílých vemeníků. Pár metrů za státní hranicí nahlédněte do lomu Megoňky, kde jsou k vidění kamenné koule, jeden z přírodních divů Kysúc.

Pastva ovcí formovala zdejší krajinu po celá staletí

Osada Kamenitý v Horní Lomné

Údolí Lomné

Prstnatec májový, typická orchidej PP Motýčanka a Filůvka

**Ze života
medvěda hnědého**

Brloh si budují v zemi, pod vývraty stromů nebo využívají skalní výklenky a dutiny. Od prosince do března v něm zimují a dokonce zde rodí mláďata.

Okousané, podrápané nebo močí označené stromy představují důležitá komunikační místa medvědů.

Koncem léta a na podzim se do Beskyd každoročně vydávají za potravou mládí medvědů. Až 90 % potravy tvoří rostlinná složka.

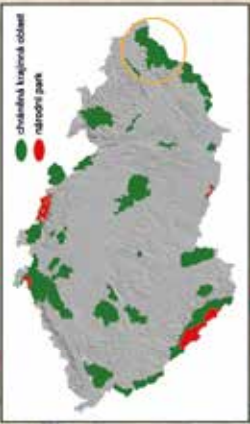

V dubnu až květnu opouštějí mláďata brloh a poznávají své okolí. Osamostatňují se ve věku 1,5 až 3,5 roku.

Medvěd je největší evropskou šelmou, dospělý samec může dosáhnout váhy 150–350 kg.

Ilustrace Ludvík Kunc.

	Informační středisko CHKO Beskydy
	– Dolní Lomná
	Dům přírody Poodří
	muzeum
	skanzen
	zámek
	vrchol
	Beskyd 900
	hranice chráněné krajinné oblasti
	národní přírodní rezervace, přírodní památka
	silnice
	státní hranice
	železnice
	vodní tok
	vodní plocha
	sídlu

